

Újra Márianosztrán a pálosok

Több mint kétszáz év után • Szolgálnak, mint elődeik

A pálosrendiek életébe történelmi napként íródott be 1991. december huszonharmadika. Ekkor adták át ünnepélyesen Márianosztrán azt a mintegy hatszáz négyzetméternyi épületrészt, amelyet a büntetés-végrehajtás, illetve az igazságügyi kormányzat ajánlására a magyar kormány ellenérték nélkül átengedett a pálosok rendjének.

Érdeemes megismerkednünk — dióhéjban — a pálosok történetével. Ez az egyetlen magyar alapítású férfi szerzetesrend. Ma már kevésbé ismert, hogy 1261-ben *Esztergomi Boldog Özséb* Rómában járt, és *IV. Orbán* pápától kért engedélyt új szerzetesrend alapításához. Támogatója is akadt, méghozzá jeles egyházi személyiség, *Aquinói Szent Tamás*, aki bár domonkos szerzetes volt, mégis oly hathatósan támogatta Özséb kérését, hogy a pápa megadta az engedélyt, s így az ő segítségével nyerte el az egyházmegyei, illetve püspöki szinten a jóváhagyást.

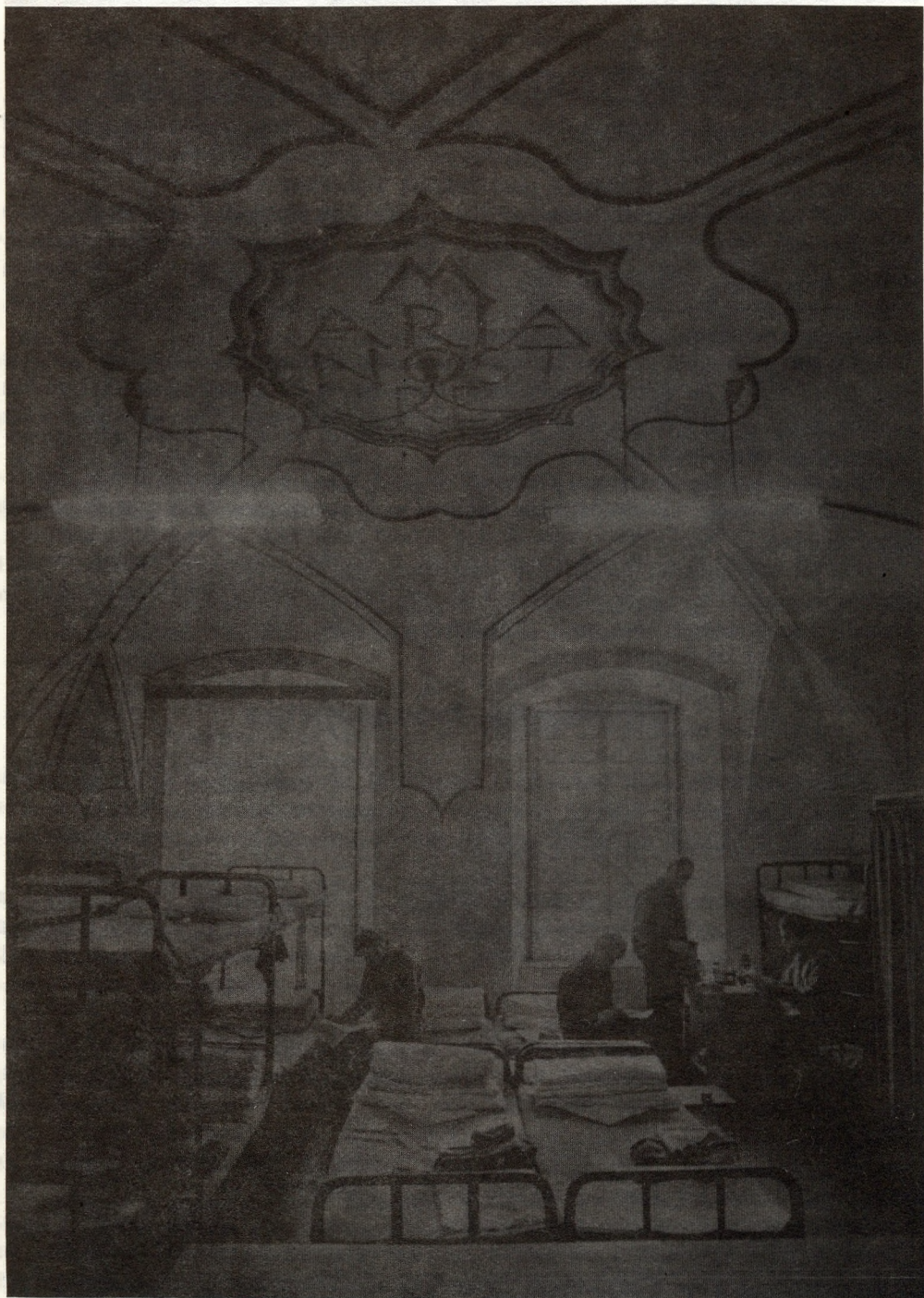
A király legkedvesebb kolostora volt

1352-ben *Nagy Lajos* király az egyetlen magyar alapítású férfi szerzetesrend, a pálosok részére kolostort építtet. A kolostor mellé a Magyarok Nagyasszonya tiszteletére templomot emeltet. Az egész település a templomról, illetve annak védőszentjéről kapta a nevét. Latinul: Márianosztra, ami szó szerinti fordítással a Mi Máriánk, magyarosan a Magyarok Nagyasszonyát, népiesen a Boldogasszonyt jelenti. *Nagy Lajos* király ezt a kolostort uralkodásának 10. évében alapította.

„*Ez volt a legkedvesebb kolostora. Fényes visegrádi palotájából gyakran járt ide, hogy ima és elmélkedés között merüsen erőt nagy birodalma ügyeinek intézéséhez s a maga erősítéséhez. Rettenő betegsége (lepra) okozta szenvedéseiben itt tett kellő önfegyelemre és türelemre szert. Csak vallásos hittel telített és fegyelmezett lélek tudta hozzátartozói és alattvalói előtt nagy betegségét eltitkolni. Mielőtt elindult a velencei hadjáratba, itt jövendőlte meg neki nagy győzelmét a szent életű Lukács házfőnök.*

Egyben azt is jelezte neki, hogy fogadalmához híven remete Szent Pál (akiről a rendet elnevezték) testét is megszerzi Velencétől. A legenda szerint itt hajton dús lomboszatot az a hársfacsemete, amelyet Lukács atya ültetett el jövendőlése emlékére, s amelyet a királyról Lajos fájának neveztek el. A fa a XV. században a törökökkel vívott harcokban pusztult el.” (Kisbán Emil: A magyar Pálosrend története. I. kötet.)

Itt tanult, nevelkedett *Nagy Lajos* király leánya, *Hedvig*, a későbbi lengyel királynő, innen indult el királyi küldetésben 16 pálos szerzetes Lengyelországba, hogy megalapítsa a csestochowai kolostort, *Nagy Lajos* adott nekik egy Mária-képet, hogy vigyék magukkal az új kolostorba.

Egyedülálló helyzet teremtdött: működő börtönben egyházi rend buzgólkodik

Mátyás király és felesége, Beatrix is gyakran látogatott ide, adományokkal látta el a rendházat, és a templomot.

1526, a mohácsi csatavesztés után, a pálosok még néhány évig tartják magukat, védik ősi kolostorukat, templomukat, de Esztergom, Vác, Nógrád eleste az ő sorsukat is megpecsételte. 1535-ben a „szépségéről és gazdagságáról és mélységes hitéletéről híres nosztrai kolostor” a törökök pusztításának áldozatává vált.

A pálosok második honalapítása 1711-ben kezdődik, két pálos érkezik ide, Buda felszabadítása után huszonöt évvel, hogy előkészítse az újjáépítést. Sok és kemény munka után végre felvirradt a nap: 1729. augusztus 14-e, amikor is 203 évvel a mohácsi csatavesztés után a kolostor és templom régi szépségében újra életre támadt.

Hatalmas néptömeg jelenlétében szentelték fel.

Elkészült tehát újra a Nagy Lajos király alapította templom és kolostor, azonban csak 57 év telt el az újjáépítés és felszentelés felemelő napjától, amikor II. József, a kalapos király, egész birodalmában feloszlatta a fehér barátokat. 1786. augusztus 30-án hagyta el Márianosztrát az utolsó pálos.

A pálosok gazdag és viszontagságos története a második világháború után szenvedésekben bővelkedik. Az ateista önkény üldözi, majd szétzúzza a rendet, egyik perjelét ki is végezteti.

1976-tól Márianosztra fokozatosan visszanyeri kegyhelyi mivoltát. 1982-ben Lékai bíboros vezetésével a magyar püspöki kar kb. negyvenezer hívő jelenlétében a kálvárián szabadtéri szentmisével emlékezett Częstochowa hatszáz éves alapítására.

Harmadik honalapítás

És elérkezett a harmadik honalapítás ideje: 1991. december 23-án újra megérkeztek a pálosok, hogy gazdag hitéletet teremtsenek, hogy előbb keskeny pallót, majd erős hidat építsenek múltjuk és jelenük között, szilárd fundamentumot adván ezáltal jövődjüknek.

Szolgálni akarnak itt, ahogy elődeik is tették, s nem uralkodni. Szolgálni Istent, a hazát és a magyarságot. Európában egyedülálló helyzet teremtődött itt, működő börtönben és fegyházban, annak egyik épületrészében él, dolgozik, buzgólkodik egy egyházi rend.

Mindkét fél — a pálosok és a büntetés-végrehajtás — tisztában van ennek jelentőségével, távlatos lehetőségeivel.

P. Máté Péter, a rend tartományfőnöke az ünnepélyes átadáson hangsúlyozta: „*Arra törekszünk, hogy lelkiséget adjunk, mert ebben szükölködik az ország. A hely szelleme, az a tény, hogy itt börtön és fegyház van, arra kötelez bennünket, hogy végezzük hittel, lelkesedéssel a börtönpsztorációt. Lahajolunk, hogy felemeljük azt, aki lent van. És úgy, miként Krisztus, nem a fejet, hanem a lábat mossuk. Alázattal és főhajtással szolgáljuk Istent, s hitünk által az embert.*”

Nemsokára benépesül a pálosok épületrésze, lesznek itt papok, papnövédek, étellel, hittel telnek meg a termek, s az ima, a zsolozsma áthatol a falakon, és felébreszti az elítéltek, a hitehagyott emberek önbecsülését, és erős kívánságuk támad, hogy pálosok is vezessék őket egyénileg a lelki megújulás ösvényein.

Ács Jenő